

*І. І. Д'яконова, д-р екон. наук, доц.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОЦІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ ДЕЛЕВЕРИДЖЕМ

В теоретичній економіці фінансовим левевериджем називають індикатор, що відображає залучені та запозичені кошти до власного капіталу. Метою проведення операцій делевериджу є отримання додаткового прибутку і тим самим збільшити рентабельність власного капіталу. Для фінансових посередників дієвість механізмів фінансового левевериджу дає можливість отримання додаткового прибутку за рахунок застави цінних паперів. За умови використання адекватних інструментів управління портфелем цінних паперів на тлі зростаючого ринку цінних паперів схема може функціонувати безкінечно довго. Фактом є очевидне формування фінансових "бульб", що вибухнуть в разі зміни тенденцій на фондових площадках. Підтвердженням вищезокреслених тенденцій є світова фінансова криза 2008 р. та рецесійні тенденції майже всіх економік світу.

Зниження дохідності цінних паперів є поштовхом до реалізації зворотного сценарію, а саме делевериджу з метою "очищення" балансів. Останні тенденції є актуальними для сьогодення.

Слід зазначити, що процес делевериджу сьогодні є актуальним для всіх категорій боржників: уряд, фінансові та нефінансові установи та фізичні особи. На кожному рівні є власні інструменти та принципи як оцінки так і управління процесом зниження боргового навантаження.

Світовий досвід оцінки складових боргу свідчить про доречність його декомпозиції відповідно до домогосподарств, нефінансових корпорацій, фінансових інституцій та уряду.

Так, за даними Банку міжнародних розрахунків у 2011 р. композиція боргу в європейських економіках, що в останні роки демонструють кризові тенденції, виглядала таким чином (таблиця 2).

**Таблиця 2 – Структура боргу в кризових країнах Європи,
% до ВВП**

Країна	Домогосподарства	Нефінансові корпорації	Фінансові інститути	Уряд	Загальний борг
Ірландія	124	194	259	85	663
Іспанія	82	134	76	71	363
Португалія	94	128	55	79	356
Греція	45	82	76	111	314

Джерело: Bank of international settlements // http://www.bis.org/publ/r_debt.htm

Як бачимо, Греція сьогодні є не найбільшим боржником серед країн європейської зони. Однак, поряд з незначним приватним боргом розмір державного боргу цієї країни дійсно викликає занепокоєння. Головною проблемою кризи Ірландії стали борги фінансового сектору. В Іспанії всі сектори мають приблизно однакове боргове навантаження, але поряд з рецесією національної економіки обслуговування боргу є проблематичним.

Висновок про те, що можна зробити на підставі проведеного аналізу, полягає у тому, що навіть якщо джерела проблем різні, наслідки надлишкового кредитування в разі дії механізму міжнародних каналів поширення шоків є однаковими – це банкрутство та рецесія.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку інструментарію оцінки боргового навантаження для банків II рівня банківської системи України, Національного банку України та фінансових установ, що здійснюють фінансове посередництво з метою забезпечення планового зниження рівня делевериджу до адекватного рівня.

Д'яконова, І.І. Світовий досвід оцінки та управління делевериджем [Текст] / І.І. Д'яконова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2012. – С. 55-57.